

Asiakasmaksulain uudistaminen / Oulun seudun omaishoitajat ry:n kommentit

Omaishoidon vapaiden aikaiset maksut

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta ei sisällä muutoksia lyhytaikaisen hoidon asiakasmaksuista.

Aikana, jolloin kotona-asuminen on trendi sekä visioissa ja strategioissa tavoiteltava, pitäisi omaishoidon vapaiden aikaisten palveluiden maksuja yhtenäistää yhdenvertaisemman omaishoidon takaamiseksi. Tällä hetkellä niin sanottujen harkinnanvaraisten vapaiden maksut ovat epäyhtenäisiä ja maksujen määrä voi vaikuttaa siihen pidetäänkö myönnettyjä vapaita. Mitä lähempänä omaishoito on laitoshoidoa, sitä enemmän usein harkinnanvaraisia vapaita myönnetään.

Mikäli harkinnanvaraisen vapaan aikana hoidettava on tehostetussa palveluasumisyksikössä maksut eivät kuulu maksukattoon, jolloin vuosittaiset maksut saattavat nousta pariin tuhanteen euroon. Sen sijaan laitoshoidossa hoidettavan viettämät harkinnan varaiset vapaat kerryttävät maksukattoa. Näin ollen omaishoitajat, jotka tekevät raskainta omaishoidon kuormaa maksavat vapaistaan hyvin eriarvoistavalla tavalla (hoitomaksu menee hoidettavalta, mutta perheissä maksaja on usein yhteinen lompakko). Jotta kaikilla omaishoitajilla olisi mahdollisuus yhdenvertaisesti viettää heille myönnettyt vapaat esitämme, että asiakasmaksulain muutoksessa huomioitaisiin tämä niin, että omaishoidon tuesta annetun lain 4§ 1 momentin lisäksi mukaan otettaisiin saman lain 2 momentti.

Nykyään:

Niistä palveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaishoitajan vapaapäivän ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, voi hoidettavan maksettavaksi tulla enintään 9,90 euroa päivältä sen estämättä, mitä muualla laissa tai asetuksessa säädetään. (6.6.2008/387)

Esitys:

Niistä palveluista, joita kunta järjestää hoidettavalle omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun omaishoitajan vapaapäivän ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, voi hoidettavan maksettavaksi tulla enintään 9,90 euroa päivältä sen estämättä, mitä muualla laissa tai asetuksessa säädetään. (6.6.2008/387)

Esitämme myös, että lyhytaikaishoitopaikasta riippumatta, omaishoitajan vapaan aikaiset maksukustannukset sisältyisivät maksukattoon.

Pitkäaikaisten palveluiden asiakasmaksujen määräytyminen sekä kotihoidon tuen sisällyttäminen pitkäaikaisten palveluiden maksun määräytymiseen

Yleisesti esityksessä olevat tulorajat ovat aivan liian matalat, näiden ylimenevältä osalta peritään %-perusteisesti asiakasmaksua. Alin yhdenhengen taloudessa esitetty tuloraja olisi

588 €, tämän pitäisi olla vähintään takuueläkkeen suuruinen tai 1000€ ja siitä sitten laskennallisesti perherakenteen mukaisesti suurenevat tulorajat.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kotihoidon tuen sisällyttämistä asiakasmaksun perusteena olevaan tuloon. Lasten kotihoidon tukea saavia henkilöitä on maksukyvyyn mukaan määräytyvissä palveluissa lähinnä jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun piirissä, erityisesti lapsiperheiden kotipalvelun piirissä. Esityksessä on laskettu, että nelihenki-ssä perheessä 16% enimmäismaksulla ja 16 tunnin kuukausittaisella palvelulla kotipalvelun hinta nousisi 74 euroon kuukaudessa. Nousu vaikuttaa kohtuuttomalta perheissä, joissa talous on muutenkin tiukoilla, perheessä on paljon lapsia tai perheessä on omaishoitotilanne, joka jo lähtökohtaisesti on mahdollisesti pienentänyt yhden vanhemman tulotasoa. Onko merkityksellistä nostaa asiakasmaksun hintoja palveluista, jotka parhaimmillaan toimivat ennalta ehkäisevänä toimenä? Samalla herää kysymys, että vaikuttaako hinnannousu siihen, että palveluita pyritään saamaan lastensuojelun avoimuuden puolelta, jolloin maksuttomuus mahdollistaisi tarpeellisen avun. Tällöin sosiaalihuoltolain uudistuksen ajatus matalan kynnyksen perhepalveluiden saamisesta heikkenee.

Kotipalvelun ja kotihoidon sisällyttäminen maksukattoon sekä omaishoidon tuen laskeminen etuoikeutetuksi tuloksi em. palveluiden asiakasmaksuja määritettäessä

Omaishoidettava voi saada tukipalveluna suunnitelmallista kotipalvelua ja kotihoitoa. Nykyesityksen mukaan on luettavissa, että myös hoitavan puolison tulot otetaan huomioon näiden palveluiden asiakasmaksua määrättäessä, jolloin mukaan laskettaisiin myös myönnetty omaishoidontuen palkkio. Palkkion pitäisi olla näistä laskelmissa etuoikeutettua tuloa vähintään omaishoidon tuen palkkion verran. Omaishoitoa selkeästi vielä tukevampi ratkaisu olisi, että omaishoitajan tuloja ei laskettaisi lainkaan mukaan hoidettavan asiakasmaksuja määritettäessä.

Esityksessä todetaan, että kotipalvelu- ja kotisairaanhoidon eivät edelleenkään kerryttäisi maksukattoa. Omaishoidon hoitokokonaisuutta tukisi erityisesti vallitsevan ikärakenteen aikana olennaisesti se, että maksukatto koskisi myös näiden palveluiden asiakasmaksuja.

Kaiken edellä mainitun lisäksi tulisi säännöllisten, lakisääteisten omaishoitajien terveystarkastusten olla maksuttomia ja niistä tulisi olla maininta asiakkaan palvelusuunnitelmassa ja omaishoitosopimuksessa.